

Sygn. akt VII U 535/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 października 2019 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodnicząca: SSO Agnieszka Stachurska

Protokolant: sekr. sądowy Anna Bańcerowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 10 października 2019 r. w Warszawie

sprawy Z. R. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W.

o wysokość podstawy wymiaru składek

z udziałem D. N.

na skutek odwołania Z. R. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W.

z dnia 20 listopada 2018 r. numer: (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyjmuje jako podstawę wymiaru składek Z. R. (1) z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek D. N. następujące kwoty:

a) 750 złotych (siedemset pięćdziesiąt złotych) miesięcznie za okres od 1 października 1997 r. do 31 grudnia 2000 r.,

b) 850 złotych (osiemset pięćdziesiąt złotych) miesięcznie od 1 stycznia 2001 r. do 31 grudnia 2002 r.,

c) 950 złotych (dziewięćset pięćdziesiąt złotych) miesięcznie od 1 stycznia 2003 r. do 31 października 2003 r.,

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. na rzecz Z. R. (1) kwotę 270 złotych (dwieście siedemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

Z. R. (1) w dniu 4 grudnia 2018r. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 20 listopada 2018r., numer (...), wnosząc o jej zmianę poprzez stwierdzenie, że podlegała ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek D. N. ewentualnie o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez ZUS.

W uzasadnieniu odwołania ubezpieczona wskazała, że organ rentowy w toku postępowania wyjaśniającego nie dokonał wszystkich możliwych czynności mogących doprowadzić do jednoznacznego ustalenia wysokości podstawy

wymiaru składek. Ograniczył się jedynie do wystąpienia do zainteresowanej o złożenie dokumentów rozliczeniowych, a wobec ich nieuzyskania umorzył postępowanie administracyjne. Jednocześnie wskazał, że roczna informacja PIT-11 o dochodach uzyskanych przez podatnika oraz o pobranych zaliczkach na podatek dochodowy nie może być podstawą do sporządzenia imiennych raportów miesięcznych.

Ubezpieczona, odnosząc się do stanowiska ZUS, stwierdziła, że Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Północ w W. w dniu 18 lutego 2008r. przekazał do rozpoznania organowi rentowemu sprawę dotyczącą zobowiązania D. N. do złożenia zaległych comiesięcznych rozliczeń za okres od dnia 1 października 1997r. do dnia 31 października 2003r., która do chwili obecnej nie została zakończona. D. N. została skazana prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w W. za naruszenie praw pracowniczych w postaci nieodprowadzania składek na ubezpieczenie społeczne w spornym okresie (odwołanie z dnia 30 listopada 2018r., k. 3-5 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o oddalenie odwołania oraz o zasądzenie od ubezpieczonej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając swe stanowisko organ rentowy stwierdził, że Z. R. (1) w okresie od dnia 31 grudnia 1998r. do dnia 31 października 2003r. została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u D. N., która nie złożyła miesięcznych imiennych raportów rozliczeniowych. Poza informacją o uzyskanych przez podatnika dochodach i pobranych zaliczkach na podatek dochodowy za lata 1999-2003, a także kopią legitymacji ubezpieczeniowej Z. R. (1), nie udało się uzyskać innych dokumentów potwierdzających wysokość przychodów uzyskanych przez ubezpieczoną w okresie jej zatrudnienia u zainteresowanej, które stanowiłyby podstawę wymiaru składek w każdym miesiącu podlegania ubezpieczeniom. Organ rentowy ocenił, że przedłożone dokumenty w toku postępowania wyjaśniającego nie mogą być podstawą do sporządzenia imiennych raportów miesięcznych, ponieważ nie jest w nich wykazany przychód ze stosunku pracy stanowiący podstawę wymiaru składek, tylko dochód podlegający opodatkowaniu. Mając powyższe na uwadze Oddział zaskarżoną decyzją umorzył postępowanie administracyjne, przy czym stwierdził, że sam fakt podlegania przez Z. R. (1) obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym nie budzi wątpliwości (odpowiedź na odwołanie z dnia 17 grudnia 2018r., k. 18-20 a.s.).

W toku postępowania pełnomocnik ubezpieczonej zmodyfikował stanowisko zaprezentowane w odwołaniu w ten sposób, że ostatecznie wniósł o zmianę decyzji poprzez ustalenie, że podstawa wymiaru składek Z. R. (1) wynosiła: 750,00 zł w okresie od 1 października 1997r. do 31 grudnia 2000r., 850,00 zł w okresie od 1 stycznia 2001r. do 31 grudnia 2002r. oraz 950,00 zł w okresie od 1 stycznia 2003r. do 31 października 2003r. (protokół rozprawy z dnia 10 października 2019r., k. 120 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

D. N. prowadząca (...) Bufet Gastronomiczny (...) z siedzibą w W. w dniu 1 października 1997r. zawarła z Z. R. (1) umowę o pracę na czas nieokreślony, w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku kasjer – bufetowa - kierownik zmiany z wynagrodzeniem 750,00 złotych miesięcznie z możliwością uzyskania nagrody w wysokości do 100% wynagrodzenia (umowa o pracę z dnia 1 października 1997r., k. 6 a.s.).

Wraz z ubezpieczoną w bufecie prowadzonym przez D. N. pracowali m.in. S. Ż., wykonujący pracę w kuchni oraz H. Z., zatrudniona jako bufetowa, której wynagrodzenie wynosiło 1.000 zł miesięcznie. Pracownicy obsługujący bufet otrzymywali wynagrodzenie w podobnej wysokości. Nie potwierdzali podpisem uzyskania wynagrodzenia, które było wypłacane w gotówce ostatniego dnia danego miesiąca bądź pierwszego dnia następnego miesiąca. Czasami pracownikom była wypłacana premia miesięczna, według uznania zainteresowanej, w kwotach pomiędzy 100,00 zł a 200,00 zł. Wysokość wynagrodzenia Z. R. (1) w trakcie trwania stosunku pracy wzrastała. Ubezpieczona początkowo zarabiała 750,00 zł. Natomiast w późniejszym czasie, począwszy od 1 stycznia 2001r. jej wynagrodzenie wzrosło do 850,00 zł miesięcznie, zaś w roku 2003 wynosiło 950,00 zł miesięcznie. Zainteresowana nie przekazywała pracownikom (...) ani innych dokumentów potwierdzających wysokość opłaconych zaliczek i składek. W każdym roku

wydawała jedynie informację o pobranych zaliczkach na podatek dochodowy (zeznania świadków: H. Z. i S. Ż., k. 72-73 a.s., zeznania ubezpieczonej Z. R. (1), k. 120 a.s.).

Zgodnie z informacjami z PIT-11 ubezpieczona z tytułu zatrudnienia u zainteresowanej uzyskała za lata 1999-2003 przychód w kwotach: 9.000,00 zł, 9.600,00 zł, 10.800,00 zł, 10.800,00 zł i 9.000,00 zł. Jej dochód wyniósł natomiast odpowiednio: 6.205,24 zł, 6.692,92 zł, 7.390,80 zł, 9.356,10 zł i 7.750,50 zł (informacja o uzyskanych przez podatnika dochodach oraz o pobranych zaliczkach na podatek dochodowy, k. 8-12 a.s.).

Zatrudnienie ubezpieczonej u D. N. trwało do dnia 31 października 2003r. D. N. w dniu 4 listopada 2003r. wystawiła ubezpieczonej świadectwo pracy (świadectwo pracy z dnia 4 listopada 2003r., k. 7 a.s.). Ponadto w jej legitymacji ubezpieczeniowej poświadczyła okres zatrudnienia oraz miesięczny zarobek w 2003r., który wyniósł 950,00 zł (kopia legitymacji ubezpieczeniowej, k. 13 – 14 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w dniu 8 lipca 2005r. wydał decyzję numer (...), w której stwierdził, że Z. R. (1) podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywania pracy u D. N. w Szkolnym Bufecie Gastronomicznym (...) z siedzibą w W. od dnia 1 października 1997r. do dnia 31 października 2003r. (decyzja z dnia 8 lipca 2005r., akta ZUS).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W. w dniu 25 października 2018r. zawiadomił zainteresowaną o wszczęciu z urzędu postępowania w sprawie ustalenia wysokości podstaw wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne z tytułu zatrudnienia u D. N. prowadzącej (...) Bufet Gastronomiczny (...) z siedzibą w W. (zawiadomienie o wszczęciu postępowania z urzędu z dnia 25 października 2018r., akta ZUS).

Organ rentowy po zakończeniu postępowania administracyjnego wydał decyzję z dnia 20 listopada 2018r., numer (...), w której umorzył postępowanie administracyjne (decyzja organu rentowego z dnia 20 listopada 2018r., akta ZUS).

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie powołanych dokumentów oraz w oparciu o zeznania świadków H. Z. i S. Ż., a także ubezpieczonej.

Dokumenty, na których Sąd oparł ustalenia, są wiarygodne. Nie były kwestionowane przez strony, w tym organ rentowy, który nie podważał ich autentyczności czy też treści, na jakie wskazują. Ponadto treść tych dokumentów jest zbieżna z zeznaniami świadków i ubezpieczonej.

Zeznania H. Z., S. Ż. oraz ubezpieczonej Z. R. (1) są spójne. Wymienione osoby, których zeznania różniły się w zakresie pewnych szczegółów, były zbieżne odnośnie tego, jakie były zasady wynagradzania i wypłaty wynagrodzeń w zakładzie pracy u D. N.. Ponadto, z zeznań świadków i ubezpieczonej wynikają jednakowe kwoty wynagrodzenia, jakie uzyskiwała Z. R. (1). Świadkowie, choć nie mieli wglądu w dokumenty pracownicze ubezpieczonej, potwierdzili kwoty wynagrodzeń Z. R. (1), o których wiedzieli na podstawie rozmów prowadzonych w czasie wspólnego zatrudnienia. Sąd nie miał podstaw, aby zeznania we wskazanym zakresie kwestionować, dlatego ocenił je jako wiarygodne i na ich podstawie oraz w oparciu o korespondujące z nimi dokumenty, dokonał ustaleń faktycznych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie Z. R. (1) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. z dnia 20 listopada 2018r. podlegało uwzględnieniu.

Z. R. (1) początkowo żądała objęcia jej obowiązkowo ubezpieczeniami społecznymi z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek D. N.. Dopiero w toku postępowania sądowego wniosła o ustalenie podstawy wymiaru składek za okres zatrudnienia u zainteresowanej. Natomiast organ rentowy stanął na stanowisku, że wobec braku wystarczających dowodów postępowanie administracyjne w tym zakresie należało umorzyć.

Sąd stanowiska organu rentowego nie podzielił. Zaakcentować należy, że sama okoliczność podlegania przez ubezpieczoną ubezpieczeniom społecznym w okresie od dnia 1 października 1997r. do dnia 31 października 2003r.

nie była przedmiotem sporu. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. decyzją z dnia 8 lipca 2005r. kwestię tę ostatecznie i prawomocnie rozstrzygnął. Do rozstrzygnięcia pozostało zatem, czy możliwe jest ustalenie podstaw wymiaru składek Z. R. (1) w ww. okresie, mimo tego, że płatnik składek nie składał za ubezpieczoną miesięcznych imiennych raportów rozliczeniowych.

W ustawie z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2019r., poz. 300), zwanej dalej ustawą systemową, nałożono na płatnika składek obowiązki związane z zatrudnianiem pracowników. Zgodnie z art. 41 ust. 1 i 2 tej ustawy, płatnik składek przekazuje do Zakładu imienne raporty miesięczne, po upływie każdego miesiąca kalendarzowego, w terminie ustalonym dla rozliczania składek. Jeżeli obowiązek ubezpieczeń społecznych wygasł w ciągu miesiąca kalendarzowego, płatnik składek przekazuje do Zakładu raport, o którym mowa w ust. 1, za okres ubezpieczenia w danym miesiącu, w terminie i na zasadach określonych w art. 47 ust. 1 i 2. Art. 46 ust. 1 ustawy systemowej stanowi, że płatnik składek jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy. Zaś na podstawie art. 47 ust. 1 ustawy systemowej z zastrzeżeniem ust. 1a-3, płatnicy składek są obowiązani przekazywać zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych, o których mowa w art. 36 ust. 10, imienne raporty miesięczne, o których mowa w art. 41 ust. 3, deklaracje rozliczeniowe, o których mowa w art. 46 ust. 4, inne dokumenty niezbędne do prowadzenia kont płatników składek i kont ubezpieczonych oraz korekty tych dokumentów poprzez transmisję danych w formie dokumentu elektronicznego z oprogramowania, którego zgodność z wymaganiami określonymi przez Zakład na podstawie art. 13 ust. 2 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 17 lutego 2005r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne została potwierdzona w sposób określony w art. 21 i 22 tej ustawy.

Z ustalonego stanu faktycznego wynika, że D. N. nie wypełniła ww. obowiązków obciążających ją jako płatnika składek. Okoliczność ta nie powinna stanowić automatycznie podstawy do umorzenia postępowania administracyjnego tym bardziej, że Z. R. (1) przedstawiła dowody, na podstawie których takie podstawy wymiaru składek można było ustalić.

Ustalanie podstawy wymiaru składki z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy oparte jest na zasadzie określonej w art. 6 ust. 1 i art. 18 ust. 1 w związku z art. 20 ust. 1 i art. 4 pkt 9, z zastrzeżeniem art. 8 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z tymi przepisami, podstawą składki jest przychód, o którym mowa w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych, a więc wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne, a w szczególności wynagrodzenie zasadnicze, wynagrodzenie za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty i wszelkie inne kwoty, niezależnie od tego, czy ich wysokość została ustalona z góry, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych, na co wskazuje art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2012r. poz. 361 z późn. zm.). Z tego względu dla ustalenia wysokości składek znaczenie decydujące i wyłączne ma fakt dokonania wypłaty wynagrodzenia w określonej wysokości.

W rozpatrywanej sprawie – mając na uwadze niekwestionowany fakt pracy ubezpieczonej u D. N. w okresie od 1 października 1997r. do 31 października 2003r. w pełnym wymiarze czasu pracy, podleganie ubezpieczeniom społecznym w tym czasie, a także wynikającą z art. 13 kodeksu pracy zasadę godziwego wynagrodzenia oznaczającą również ustalenie minimalnego wynagrodzenia za pracę – organ rentowy, jeśli nie był w stanie ustalić innych kwot stanowiących podstawę wymiaru składek, to powinien przyjąć przynajmniej wspomniane minimalne wynagrodzenie, które ubezpieczona, jako minimum gwarantowane ustawowo, musiała otrzymywać. Kształtowało się ono w sposób następujący: od dnia 1 stycznia 1997r. – 391,00 zł (M.P. z 1996r., Nr 84, poz. 747), od dnia 1 lutego 1997r. – 406,00 zł (M.P. z 1997r., Nr 1, poz. 7), od dnia 1 lipca 1997r. – 450,00 zł (M.P. z 1997r., Nr 38, poz. 379), od dnia 1 lutego 1998r. – 500,00 zł (Dz. U. z 1998r., Nr 16, poz. 74), od dnia 1 stycznia 1999r. – 528,00 zł (Dz. U. z 1998r., Nr 164, poz. 1189), od dnia 1 listopada 1999r. – 670,00 zł (Dz. U. z 1999r., Nr 91, poz. 1037), od dnia 1 marca 2000r. – 700,00 zł (Dz. U. z 2000r., Nr 13, poz. 174), od dnia 1 stycznia 2001r. – 760,00 zł (Dz. U. z 2000r., Nr 121, poz. 1308) oraz od dnia 1 stycznia 2003r. – 800,00 zł (Dz. U. z 2002r., Nr 200, poz.1679).

Materiał dowodowy, jaki został w sprawie zgromadzony, zdaniem Sądu, daje jednak podstawy do ustalenia wyższych kwot będących podstawą wymiaru składek. Wysokość zarobków, których pochodną jest podstawa wymiaru składki na

ubezpieczenie społeczne, jest faktem mającym istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy zgodnie z art. 227 k.p.c. i może być przed sądem udowodniana wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 1996r., II URN 3/95, OSNAPiUS 1996/16/239; z dnia 14 czerwca 2006r., I UK 115/06, OSNP 2007/17-18/257; z dnia 8 sierpnia 2006r., I UK 27/06, OSNP 2007/15-16/235; z dnia 4 lipca 2007r., I UK 36/07, LEX nr 390123).

Takimi dowodami, których w przedmiotowej sprawie nie uwzględnił ZUS, a które dla Sądu mają istotny walor dowodowy, są dokumenty PIT-11 za lata 1997-2003, wystawione przez zainteresowaną. Dokumenty te zostały sporządzone w okresie zatrudnienia ubezpieczonej i wskazują na wysokość jej przychodu w tych latach. Ponadto ubezpieczona złożyła umowę o pracę, w której kwota jej wynagrodzenia zasadniczego została ustalona na 750,00 zł. Mając na względzie ten dokument nie było więc podstaw, by za okres od 1 października 1997r. do 31 grudnia 2000r. – a więc w okresie oznaczonym przez Z. R. (1) – nie przyjąć kwoty 750,00 zł. Wprawdzie ubezpieczona otrzymywała jeszcze dodatkowe kwoty w formie nagród, ale ich doliczenia się nie domagała. Żądała, aby tylko jej wynagrodzenie zasadnicze zostało uwzględnione jako podstawa wymiaru składek i Sąd – dysponując umową o pracę – nie miał podstaw, by w odniesieniu do okresu od 1 października 1997r. do 31 grudnia 2000r. takiego żądania nie uwzględnić. Jeśli chodzi zaś o lata kolejne, aż do 31 października 2003r., to świadkowie zgodnie wskazywali, że z ich rozmów z ubezpieczoną prowadzonych w trakcie trwania zatrudnienia u D. N. wynikało, że ubezpieczona uzyskuje wynagrodzenie w kwocie 950,00 zł miesięcznie. Taka kwota wynika zresztą z legitymacji ubezpieczeniowej, którą przedstawiła Z. R. (2), a poza tym jest uprawdopodobniona także w związku z tym, że jak zeznali świadkowie, pracownicy bufetu zarabiali podobnie. H. Z., która prace rozpoczęła w roku 2000, otrzymywała od D. N. kwotę 1.000 zł miesięcznie. W takiej sytuacji kwota 950,00 zł, która miała uzyskiwać Z. R. (1), została oceniona jako wiarygodna, przy czym odwołująca zeznała, że od 1 stycznia 2001r. do 31 grudnia 2002r. dostawała 850,00 zł miesięcznie i ustalenia w tym okresie takiej podstawy wymiaru składek się domagała. Sąd mając na względzie stanowisko ubezpieczonej, uwzględnił je.

Jak wcześniej zostało wskazane, wysokość kwot, jakie tytułem wynagrodzenia otrzymywała ubezpieczona i jakie oznaczyła domagając się zmiany zaskarżonej decyzji, znajdują potwierdzenie nie tylko w zeznaniach świadków i samej ubezpieczonej, ale także w dokumentach PIT 11. Z dokumentów tych wynika, że łączna roczna kwota przychodu Z. R. (1) w latach 1998 – 2002 była na tyle wysoka, że przy uwzględnieniu 12 pełnych przepracowanych miesięcy, ubezpieczona musiała zarabiać co najmniej te kwoty, które podała, a więc od 1998r. do 2000r. – 750,00 zł, co zresztą wynika również z umowy o pracę, a w latach 2001-2002 – 850,00 zł. Łączna kwota przychodu w roku 2001 i w roku 2002 wynosiła 10.800,00 zł, co przy uwzględnieniu 12 miesięcy zatrudnienia daje kwotę 900,00 zł, a więc wyższą niż objęta żądaniem ubezpieczonej.

Materiał dowodowy zgromadzony w niniejszej sprawie pozwolił również ustalić, że podstawa wymiaru składek odwołującej za okres od dnia 1 stycznia 2003r. do dnia 31 października 2003r. wynosiła 950,00 zł. Świadkowie, których zeznaniom Sąd dał wiarę w całości, zbieżnie wskazali, że ubezpieczona otrzymywała taką kwotę z tytułu zatrudnienia u zainteresowanej. Ten fakt należy uznać za w pełni wiarygodny, bowiem koreluje to z wpisami dokonanymi w kserokopii legitymacji ubezpieczeniowej, która została złożona do akt sprawy. D. N. wskazała w tym dokumencie, że przeciętny miesięczny zarobek ubezpieczonej brutto za rok 2003 wynosił 950,00 zł.

Mając na uwadze powyższe, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję orzekając co do istoty sprawy, jak w punkcie 1 sentencji wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd orzekł w punkcie 2 wyroku na mocy art. 98 k.p.c. Stroną przegrywającą w procesie był organ rentowy i został zobowiązany do uiszczenia na rzecz ubezpieczonej kosztów zastępstwa procesowego w stawce minimalnej, tj. 270,00 zł, ustalonej zgodnie z § 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018r., poz. 265).

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem i aktami(...)